

Zaak C-543/19

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

16 juli 2019

Verwijzende rechter:

Finanzgericht Hamburg (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

1 juli 2019

Verzoekende partij:

Jebsen & Jessen (GmbH & Co.) KG

Verwerende partij:

Hauptzollamt Hamburg

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Vrijstelling van antidumpingrechten – Gevolgen van een foutieve vermelding van het tot vrijstelling leidende besluit in de oorspronkelijke verbintenisfactuur – Toelaatbaarheid van een latere overlegging van een gecorrigeerde verbintenisfactuur

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële vraag

Uitlegging van het Unierecht, artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

- 1) Staat – onder de omstandigheden van het hoofdgeding – een verbintenisfactuur als bedoeld in artikel 2, lid 1, onder b), van uitvoeringsverordening (EU) 2015/82, waarin niet naar het in punt 9 van de bijlage bij deze verordening vermelde uitvoeringsbesluit (EU) 2015/87,

maar naar besluit 2008/899/EG wordt verwezen, in de weg aan de vrijstelling overeenkomstig artikel 2, lid 1, van uitvoeringsverordening (EU) 2015/82 van het bij artikel 1 van deze verordening ingestelde antidumpingrecht?

- 2) Ingeval de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord: Mag een verbintenisfactuur die voldoet aan de voorwaarden van de bijlage bij uitvoeringsverordening (EU) 2015/82, in het kader van een procedure inzake restitutie van antidumpingrechten worden overgelegd ten behoeve van de verkrijging van de vrijstelling overeenkomstig artikel 2, lid 1, van uitvoeringsverordening (EU) 2015/82 van het bij artikel 1 van deze verordening ingestelde antidumpingrecht?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek (hierna: „douanewetboek”), laatstelijk gewijzigd bij verordening (EU) nr. 952/2013 van 9 oktober 2013, in het bijzonder artikel 78

Verordening (EG) nr. 2320/97 van de Raad van 17 november 1997 tot instelling van definitieve antidumpingrechten op de invoer van bepaalde naadloze buizen en pijpen van ijzer of van niet-gelegeerd staal, van oorsprong uit Hongarije, Polen, Rusland, de Tsjechische Republiek, Roemenië en de Slowaakse Republiek, tot intrekking van verordening (EEG) nr. 1189/93 en tot beëindiging van de procedure met betrekking tot dergelijke invoer van oorsprong uit de Republiek Kroatië, in het bijzonder artikel 2, lid 2

Verordening (EG) nr. 1193/2008 van de Raad van 1 december 2008 tot instelling van een definitief antidumpingrecht en tot definitieve inning van de voorlopige antidumpingrechten op de invoer van citroenzuur van oorsprong uit de Volksrepubliek China

Besluit 2008/899/EG van de Commissie van 2 december 2008 tot aanvaarding van de verbintenissen die zijn aangeboden in het kader van de antidumpingprocedure betreffende de invoer van citroenzuur van oorsprong uit de Volksrepubliek China, gewijzigd bij besluit 2012/501/EU van de Commissie van 7 september 2012

Uitvoeringsverordening (EU) 2015/82 van de Commissie van 21 januari 2015 tot instelling van een definitief antidumpingrecht op citroenzuur van oorsprong uit de Volksrepubliek China naar aanleiding van een nieuw onderzoek overeenkomstig artikel 11, lid 2, van verordening (EG) nr. 1225/2009 van de Raad in verband met het vervallen van de maatregelen, en van gedeeltelijke tussentijdse nieuwe onderzoeken overeenkomstig artikel 11, lid 3, van verordening (EG) nr. 1225/2009, in het bijzonder de artikelen 1 en 2 alsook punt 9 van de bijlage

Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/87 van de Commissie van 21 januari 2015 tot aanvaarding van de verbintenissen die zijn aangeboden in het kader van de antidumpingprocedure betreffende de invoer van citroenzuur van oorsprong uit de Volksrepubliek China

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure

- 1 Verzoekster verlangt de vrijstelling van het antidumpingrecht op de invoer van citroenzuur uit de Volksrepubliek China (hierna: „China”).
- 2 Op de invoer van citroenzuur van oorsprong uit China is oorspronkelijk een antidumpingrecht geheven op grondslag van verordening nr. 1193/2008. Om hiervan vrijgesteld te worden, heeft Weifang Enseign Industry Co. Ltd. (hierna: „Weifang”) aan de Commissie een prijsverbintenis aangeboden, die deze bij besluit 2008/899 heeft aangenomen (hierna: „oorspronkelijk verbintenis-aanbod”).
- 3 In november 2013 heeft de Commissie een onderzoek van het antidumpingrecht ingesteld. In dit verband heeft Weifang een nieuwe prijsverbintenis aangeboden.
- 4 Verzoekster en Weifang zijn in drie overeenkomsten van 9, 13 en 15/16 januari 2015 de levering van in totaal 360 ton citroenzuur tegen de prijs van 884,70 EUR per ton overeengekomen. De minimuminvoerprijs die de Commissie op basis van de aangeboden prijsverbintenissen van Weifang voor het eerste kwartaal van 2015 heeft vastgesteld bedroeg 878,60 EUR per ton. Het citroenzuur is op 30 januari 2015 per schip vanuit China verzonden.
- 5 In twaalf douaneaangiften van 10 en 11 maart 2015 heeft verzoekster deze 360 ton citroenzuur van tariefpost 2918 1400 00 0 met de aanvullende TARIC-code A882 voor het vrije verkeer aangegeven. Op verzoek van verweerder [Hauptzollamt Hamburg, federale douanediensdienst Hamburg, Duitsland] heeft verzoekster de desbetreffende verbintenisfacturen van Weifang van 29 januari 2015 (hierna: „oorspronkelijke verbintenisfacturen”) ingediend. Hierin werd onder meer verwezen naar „besluit 2008/899/EG”
- 6 Aangezien de oorspronkelijke verbintenisfacturen naar besluit 2008/899 verwezen en niet naar het op 23 januari 2015 in werking getreden uitvoeringsbesluit 2015/87, heeft verweerder het verzoek om vrijstelling van antidumpingrechten afgewezen en in twaalf beschikkingen betreffende invoerrechten van 10 en 11 maart 2015 het antidumpingrecht, gebaseerd op het algemene percentage voor antidumpingrechten van 42,7%, voor de boven vermelde invoer vastgelegd.
- 7 Verzoekster heeft verzocht om restitutie van het antidumpingrecht en in dit verband gecorrigeerde verbintenisfacturen ingediend. Deze verschillen enkel in zoverre van de oorspronkelijke verbintenisfacturen dat „besluit 2008/899/EG” is vervangen door „uitvoeringsbesluit (EU) 2015/87”.

- 8 Verweerder heeft de restitutie afgewezen, aangezien door de foutieve vermelding van besluit 2008/899 in de oorspronkelijke verbintenisfacturen niet was voldaan aan de voorwaarden voor de vrijstelling van antidumpingrechten. Relevant is in dit opzicht het tijdstip waarop de douaneaangifte wordt aanvaard. Dit is tevens bevestigd in het arrest van het Hof van 17 september 2014, *Baltic Agro* (C-3/13, EU:C:2014:2227; hierna: „zaak *Baltic Agro*”).
- 9 Verzoekster heeft daartegen beroep ingesteld bij de verwijzende rechter. Zij verzoekt om volledige vrijstelling van de antidumpingrechten en voert onder meer aan dat de latere indiening van een gecorrigeerde verbintenisfactuur in elk geval is toegestaan.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

Met betrekking tot de eerste prejudiciële vraag

- 10 De vraag is of de verbintenisfacturen die in verband met het onderzoek van de douaneaangifte zijn ingediend, voldoen aan de eisen in artikel 2, lid 1, onder b), van uitvoeringsverordening 2015/82. Volgens deze bepaling moet ten behoeve van de vrijstelling een verbintenisfactuur worden ingediend, zijnde een handelsfactuur die ten minste de in de bijlage bij deze verordening vermelde gegevens en verklaring bevat. Gelet op de bewoordingen van de oorspronkelijke verbintenisfacturen is duidelijk niet aan de eisen van punt 9 van de bijlage van de verordening voldaan. Zij vermelden namelijk niet uitvoeringsbesluit 2015/87, maar besluit 2008/899. Het is mogelijk dat deze foutieve vermelding, gezien de specifieke omstandigheden van het hoofdgeding, zich echter niet tegen de vrijstelling van antidumpingrechten verzet.
- 11 De uitsluiting van het recht op vrijstelling wegens de vermelding van het op het moment van invoer ongeldige besluit wordt bevestigd door de uitleggingsregel volgens welke uitzonderingen strikt moeten worden uitgelegd [arrest in de zaak *Baltic Agro*, punt 24, en arrest van 22 mei 2019, *Krohn & Schröder* (C-226/18, EU:C:2019:440, punt 46; hierna: „zaak *Krohn & Schröder*”)].
- 12 Volgens de verwijzende rechter moet deze uitleggingsregel echter worden verstaan in het licht van het evenredigheidsbeginsel. In dit verband heeft advocaat-generaal Kokott in haar conclusie van 6 september 2018 in de zaak *Vetsch* (C-531/17, punt 50) erop gewezen dat het ontstaan van een btw-schuld op invoer een inmenging in de vrijheid van ondernemerschap uit hoofde van artikel 16 van het Handvest vormt. Hetzelfde zou voor het ontstaan van een antidumpingrecht kunnen gelden. De beperking van de vrijheid van ondernemerschap die voortvloeit uit de afwijzing van de vrijstelling van antidumpingrechten, zou daarom op grond van artikel 52, lid 1, tweede zin, van het Handvest alleen mogen worden opgelegd indien zij noodzakelijk is en daadwerkelijk beantwoordt aan door de Unie erkende doelstellingen van algemeen belang.

- 13 Ook onafhankelijk van het antwoord op de vraag of de weigering van de vrijstelling van antidumpingrechten een inmenging in een grondrecht van verzoekster vormt, is de verwijzende rechter van opvatting dat de vrijstelling, als bedoeld in artikel 2 van uitvoeringsverordening 2015/82, moet worden gezien in het licht van het evenredigheidsbeginsel. In de rechtspraak van het Hof is geoordeeld dat de intrekking van de aanvaarding van een aangeboden prijsverbintenis moet worden beoordeeld aan de hand van het evenredigheidsbeginsel (arrest van 22 november 2012, Usha Martin, C-552-10 P, EU:C:2012:736, punt 32). Hetzelfde moet gelden voor de uitlegging van een voorschrift van het antidumpingrecht waarbij een vrijstelling wordt verleend. In dezelfde sfeer heeft het Hof ter zake van een beoordeling bij de toepassing van antidumpingrechten erop gewezen dat bij de uitlegging van een bepaling van Unierecht niet alleen rekening moet worden gehouden met de bewoordingen ervan, maar ook met de context ervan en de doelstellingen van de regeling waarvan zij deel uitmaakt [arrest van 12 oktober 2017, Tigers, C-156/16, EU:C:2017:754, punt 21 (hierna: „zaak Tigers”), onder verwijzing naar arresten van 16 november 2016, Hemming e.a., C-316/15, EU:C:2016:879, punt 27, en 14 juli 2016, Verband Sozialer Wettbewerb, C-19/15, EU:C:2016:563, punt 23].
- 14 Hieraan staat overweging 186 van uitvoeringsverordening 2015/82, waarop verweerder heeft gewezen, niet in de weg. Het is juist dat hieruit voortvloeit dat het enkele feit dat sprake is van de koop van goederen van een fabrikant wiens verbintenis de Commissie heeft aanvaard, niet dwingend leidt tot vrijstelling van het antidumpingrecht. Hierdoor wordt echter slechts verduidelijkt dat de vrijstelling afhangt van het feit of aan de in artikel 2 van deze uitvoeringsverordening neergelegde voorwaarden is voldaan. Aangezien de overweging vooronderstelt dat aan deze voorwaarden is voldaan, kan zij niets tot de uitlegging ervan bijdragen.
- 15 Uit de toepassing van het evenredigheidsbeginsel vloeit ten eerste voort dat niet iedere onbeduidende afwijking van de in punt 9 van de bijlage bij uitvoeringsverordening 2015/82 voorgeschreven tekst tot gevolg heeft dat de vrijstelling niet wordt verleend. Hierover zijn de partijen in het hoofdgeding het eens. Volgens de verwijzende rechter zouden afwijkingen van de bewoordingen in punt 9 zich niet tegen de vrijstelling mogen verzetten, wanneer deze het doel van de overlegging van de verbintenisfactuur niet aantasten.
- 16 Het doel van de overlegging van de verbintenisfactuur bestaat daarin, effectief toezicht te kunnen uitoefenen op de naleving van de verbintenisverklaring (arrest in de zaak Baltic Agro, punt 29, alsook overweging 184 van uitvoeringsverordening 2015/82). Recentelijk heeft het Hof benadrukt welke bijzondere betekenis juist de vermelding van het toepasselijke uitvoeringsbesluit daarbij heeft (arrest in de zaak Krohn & Schröder, punt 55). De vrijstelling zou in de regel alleen kunnen worden verleend, ingeval de verbintenisfactuur verwijst naar het op het tijdstip van de invoer geldige besluit over de aanvaarding van een aangeboden verbintenis.

- 17 De verwijzende rechter is echter van oordeel dat, op grond van de bijzondere omstandigheden van het onderhavige geval, de verwijzing naar het ongeldig geworden besluit het onderzoek naar de naleving van voorwaarden van de verbintenis niet op nadelige wijze heeft beïnvloed en ook niet had kunnen beïnvloeden. In deze specifieke kwestie is namelijk de mogelijkheid van de Duitse douaneautoriteiten om na te gaan of aan de vrijstellingsvoorwaarden is voldaan, niet aangetast.
- 18 Bovendien zijn de op het tijdstip van de invoer geldende voorwaarden nageleefd. De Commissie heeft namelijk aan de verwijzende rechter meegedeeld dat beide verbintenissen inhoudelijk nagenoeg identiek zijn. Tevens staat volgens de informatie die de Commissie aan de verwijzende rechter heeft verstrekt in casu vast dat de invoerprijs van het aan de orde zijnde citroenzuur hoger was dan de voor Weifang geldende minimuminvoerprijs voor het eerste kwartaal van 2015.
- 19 Daarenboven zag de Commissie in deze kwestie geen aanleiding om de minimuminvoerprijs die onder vigeur van de oorspronkelijke prijsverbintenis voor het eerste kwartaal van 2015 was bepaald, na inwerkingtreding van de nieuwe prijsverbintenis aan te passen. Onder deze omstandigheden lijkt het de verwijzende rechter onevenredig om de vrijstelling enkel wegens de vermelding van het bij de totstandkoming van de overeenkomst nog geldige besluit 2008/899 af te wijzen, ook al is bewezen dat de minimuminvoerprijs die bij de totstandkoming van de overeenkomst, de facturering en de invoer gold, is overschreden.
- 20 Op dit punt verschilt de onderhavige kwestie van het arrest in de zaak Baltic Agro. Daar ging het om de vraag of Baltic Agro AS bij een bepaling die vergelijkbaar is met artikel 2, lid 1, onder a), van uitvoeringsverordening 2105/82 „als eerste onafhankelijke afnemer in de Europese Unie” (punt 25 van het arrest) kan worden aangemerkt, hoewel zij de goederen niet rechtstreeks van de onderneming die de verbintenis had ingediend, maar van een tussenhandelaar had gekocht. Het Hof heeft dit ontkennend beantwoord. Er mogen geen tussenhandelaren worden ingeschakeld, daar anders niet duidelijk is wie aanspraak op de vrijstelling maakt (punt 30 van het arrest). De bepalingen betreffende de rechtstreekse verkoop strekten namelijk ertoe „om [OMISSIS] in staat te stellen de minimuminvoerprijs waartoe de producenten-exporteurs zich hebben verbonden, op transparante wijze te controleren” (conclusie van advocaat-generaal Cruz Villalón van 3 april 2014 in de zaak Baltic Agro, punt 32). Dit is bij export waarbij tussenhandelaren betrokken zijn niet op dezelfde wijze mogelijk, aangezien elke daaropvolgende verkoop, die vóór de invoer in de EU plaatsvindt, aanvullende kosten met zich kan meebrengen die deze prijzen kunnen beïnvloeden (ter aangehaalde plaatse). In de thans aanhangige zaak was daarentegen geen sprake van aantasting van het onderzoek naar de naleving van de prijsverbintenis.

Met betrekking tot de tweede prejudiciële vraag

- 21 Indien het Hof van oordeel is dat de verwijzing naar besluit 2008/899 in de oorspronkelijke verbintenisfacturen zich verzet tegen de vrijstelling van het antidumpingrecht, rijst de vraag of de op een later moment overgelegde gecorrigeerde facturen, waarvan niet wordt betwist dat deze aan de voorwaarden van artikel 2, lid 1, onder b), van uitvoeringsverordening 2015/82 voldoen, nog in aanmerking moesten worden genomen.
- 22 Het antwoord op deze vraag hangt af van de uitlegging van artikel 2, lid 2, onder a), van uitvoeringsverordening 2015/82. Op het eerste gezicht lijken de bewoordingen van dit voorschrift eenduidig. Het bepaalt namelijk dat de douaneschuld ontstaat op het ogenblik van de aanvaarding van de aangifte voor het vrije verkeer, wanneer wordt vastgesteld dat aan een of meer van de in artikel 2, lid 1, genoemde voorwaarden niet is voldaan. Derhalve lijkt de overlegging van documenten na aanvaarding van de aangifte niet meer mogelijk te zijn. Ook overweging 11 van uitvoeringsbesluit 2015/87 zou zodanig kunnen worden opgevat. Volgens de eerste zin daarvan moet bij de aangifte voor het vrije verkeer een factuur worden overgelegd die ten minste de in de bijlage van uitvoeringsverordening 2015/82 vermelde gegevens bevat.
- 23 Bij nadere beschouwing noemt artikel 2, lid 1, van uitvoeringsverordening 2015/82 echter niet expliciet het tijdstip waarop de documenten uiterlijk moeten zijn ingediend. Alleen het tijdstip van het ontstaan van de douaneschuld wordt uitdrukkelijk bepaald. Deze ontstaat bij aanvaarding van de aangifte voor het vrije verkeer. Dit is het geval wanneer „wordt vastgesteld dat aan een of meer van de [in artikel 2, lid 1, van de uitvoeringsverordening 2015/82] genoemde voorwaarden niet is voldaan”. Over het tijdstip waarop deze vaststelling moet plaatsvinden, wordt niets vermeld. Ook overweging 11 van uitvoeringsbesluit 2015/87 noemt geen dwingend tijdstip voor de overlegging van de documenten. Deze kan zo worden opgevat dat de vrijstelling van het antidumpingrecht moet worden aangevraagd bij de aangifte voor het vrije verkeer; over het (uiterste) tijdstip voor de overlegging van de factuur wordt vervolgens geen uitspraak gedaan.
- 24 Er ontstaat nog meer twijfel over de veronderstelling dat artikel 2, lid 2, van uitvoeringsverordening 2015/82 de aanvaarding van de douaneaangifte als het uiterste tijdstip voor overlegging van stukken bepaalt, wanneer de bewoordingen van dit artikel vergeleken worden met andere antidumpingvoorschriften. In de zaak Tigers heeft het Hof erop gewezen dat in de daar aan de orde zijnde verordening – anders dan in andere antidumpingverordeningen – in geen enkele bepaling wordt gepreciseerd op welk moment aan de douane een geldige handelsfactuur moet worden overgelegd (punt 25, met verwijzing naar punt 60 van de conclusie van advocaat-generaal Mengozzi). In artikel 2, lid 2, van verordening 2320/97 wordt bijvoorbeeld het tijdstip van overlegging van het productiecertificaat genoemd. Dit wijkt duidelijk af van de bewoordingen van artikel 2, lid 2, van uitvoeringsverordening 2015/82.

- 25 De verwijzende rechter is zich ervan bewust dat bij de uitlegging van Unierechtelijke voorschriften eveneens het doel van de regeling in aanmerking moet worden genomen. De verbintenisfactuur dient te worden overgelegd zodat kan worden nagegaan „of de goederen met de handelsdocumenten overeenstemmen” (tweede zin van overweging 11 van uitvoeringsbesluit 2015/87). Om die reden moet de verbintenisfactuur in beginsel gelijktijdig met de goederen voor de douaneautoriteiten beschikbaar zijn.
- 26 Uit het eveneens toepasselijke evenredigheidsbeginsel kan echter worden afgeleid dat specifieke gegevens in de verbintenisfactuur op een later moment nog kunnen worden ingediend of gecorrigeerd, voor zover hierdoor het door de gegevens beoogde doel nog kan worden bereikt. Dit moge bij het bewijs van naleving van een verbintenis het geval zijn, aangezien dit bewijs volgens artikel 2, lid 1, van uitvoeringsverordening 2015/82 alleen middels door de producent-exporteur verstrekte informatie wordt geleverd.
- 27 Een dergelijk begrip van het tijdstip van de verplichte overlegging kan voortvloeien uit een vergelijking met artikel 78 van het douanewetboek. Volgens de rechtspraak van het Hof bestaat de grondgedachte van deze bepaling daarin om „de douaneprocedure af te stemmen op de werkelijke situatie” (zaak Tigers, punt 31). Voor de verwijzende rechter is niet duidelijk waarom dit niet ook voor een restitutieprocedure zou gelden. De bewoordingen van artikel 2, lid 2, van uitvoeringsverordening 2015/82 staan – zoals uiteengezet – in elk geval niet in de weg aan een latere overlegging van stukken.
- 28 Ten slotte wordt door een latere correctie van de verbintenisfactuur ook het gevaar van ontwijking in de onderhavige procedure niet groter. De verwijzing naar het ongeldig geworden besluit 2008/899 was een op zichzelf staande fout, die het onderzoek van de overige voorwaarden voor de vrijstelling van antidumpingrechten niet aantast. Aangezien het bij de in punt 9 van de bijlage bij uitvoeringsverordening 2015/82 voorgeschreven verklaring toch al om informatie gaat die de producent-exporteur zelf verstrekt, heeft het tijdstip van de overlegging geen invloed op het waarheidsgehalte daarvan. Volgens de verwijzende rechter moet voor de vrijstelling van antidumpingrechten uiteindelijk het materieelrechtelijke criterium dat de prijsverbintenis daadwerkelijk wordt nageleefd, beslissend zijn. Dit wordt in de onderhavige kwestie niet betwist.